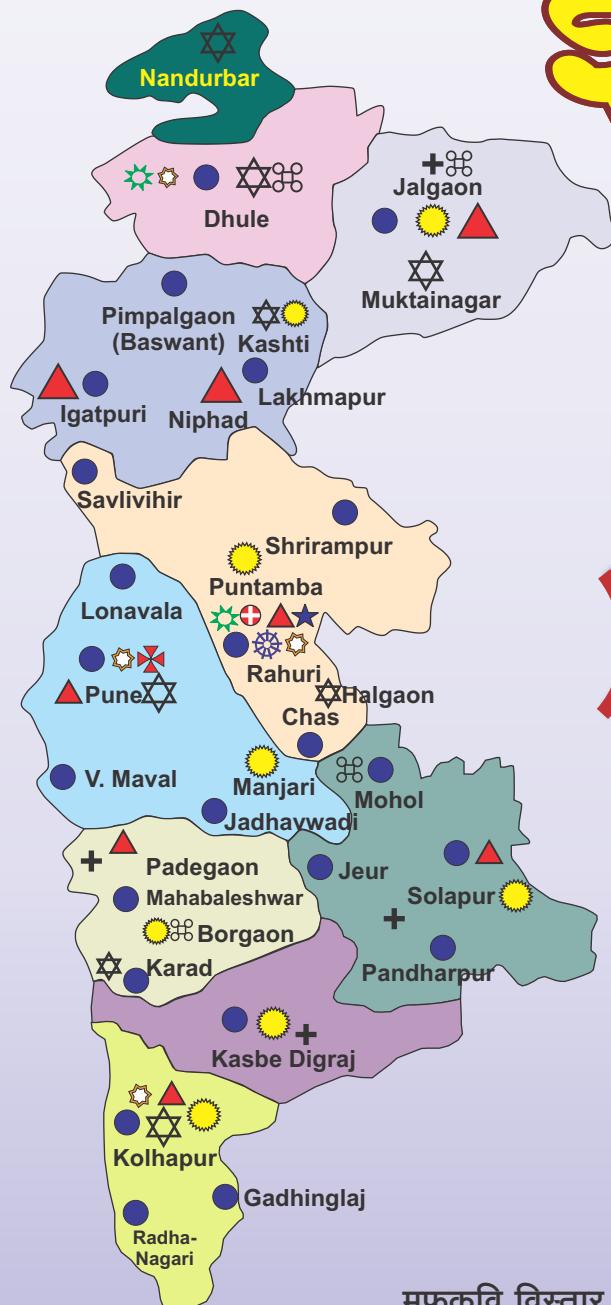

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ

मे २०२३

इकाठा

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठात संयुक्त कृषि संशोधन आणि विकास समितीच्या ५१ व्या बैठकीचे उद्घाटन

मे
२०२३

वर्ष : ३, अंक क्रं. : २४, मे, २०२३ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, याहुरी

मधुकृषि

ईवाता

मे
२०२३

दि. २५ मे, २०२३. महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे आणि महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांच्या संयुक्त विद्यमाने राहुरी कृषि विद्यापीठ येथे तीन दिवसीय संयुक्त कृषि संशोधन आणि विकास समितीची ५१ वी बैठकीचे उद्घाटन संपन्न झाले. या प्रसंगी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी राज्याचे कृषि मंत्री तथा महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे प्रतिकुलपती मा.ना.श्री. अब्दुल सत्तार होते. याप्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणुन पोकराचे प्रकल्प संचालक डॉ. परिमलसिंग उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे स्वागताध्यक्ष म्हणुन महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील उपस्थित होते. यावेळी व्यासपीठावर महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषदेचे महासंचालक श्री रावसाहेब भागडे, सोलापूर येथील राष्ट्रीय डाळिंब संशोधन संस्थेचे संचालक डॉ. आर.ए. मराठे, तीनही विद्यापीठांचे कुलगुरु डॉ. संजय सावंत (दापोली), डॉ. इंद्र मणी (परभणी), डॉ. शरद गडाख (अकोला), कार्यकारी परिषद सदस्य श्री. गणेश शिंदे, श्री. दत्तात्रय उगले, महाबीजचे कार्यकारी संचालक श्री. सचिन कलंत्री, संशोधन संचालक डॉ. सुनिल गोरंटीवार, डॉ. संजय भावे, डॉ. दत्तप्रसाद वासकर, डॉ. विलास खर्चे, कृषि परिषदेचे संशोधन संचालक डॉ. हरिहर कौसडीकर, विस्तार शिक्षण संचालक डॉ. तानाजी नरुटे, अधिष्ठाता डॉ. बापुसाहेब भाकरे, कुलसचिव श्री. प्रमोद लहाळे, कराड कृषि महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. सातापा खरबडे व कुलगुरुंचे विशेष कार्याधिकारी डॉ. महानंद माने उपस्थित होते.

यावेळी मा.ना.श्री. अब्दुल सत्तार आपल्या भाषणात म्हणाले की आता पूर्वीसारखी शेती राहिलेली नाही. शेतीसमोर माती, प्रदुषीत पाणी व वातावरण बदलासारखे मोठे प्रश्न निर्माण झालेले आहेत. त्यावर उत्तर शोधण्याची जबाबदारी कृषि विद्यापीठातील शास्त्रज्ञांची आहे. राज्यातील कृषि विद्यापीठांनी विविध पिकांमध्ये संशोधन करून नवनविन वाण तयार केले आहेत. ही एक प्रकारे त्यांनी संशोधनाच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांची केलेली सेवा असून कृषि शास्त्रज्ञ हे शेतीचे खरे सैनिक आहेत. श्री. सत्तार पुढे म्हणाले की राज्यातील चारही कृषि विद्यापीठांनी बियाणे निर्मितीमध्ये उच्चांक केलेला असून त्यामुळे शेतकऱ्यांना बियाण्यांचा पुरवठा करतांना अडचण येणार नाही. कृषि विद्यापीठातील काम करण्याच्या सर्व शास्त्रज्ञांचे काम हे शत्रू सैन्याबरोबर लढाई करण्याच्या सैनिकांनी इतकेच मोठे आहे. सध्या शेतीमध्ये जमीनधारणा क्षेत्र घटक चालल्यामुळे शेतकऱ्यांना ड्रोन वापरतांना अडचणी येऊ शकतात. यावर शेतकऱ्यांनी गटशेतीच्या माध्यमातून पर्याय शोधला पाहिजे. विद्यापीठांनीही कमी खर्चामध्ये ड्रोन तयार केल्यास छोट्या शेतकऱ्यांनाही तो वापरता येईल. त्यामुळे खतांबरोबरच औषध फवारणी केल्यामुळे शेतकऱ्यांचा आर्थिक फायदा होईल. कृषि विद्यापीठे परदेशातील विद्यापीठांबरोबर तसेच संस्थांबरोबर करीत असलेल्या सामंजस्य करारामुळे संपूर्ण देश व परदेशातील विद्यापीठांनाही दिशा देण्याचे काम महाराष्ट्रातील कृषि विद्यापीठे करीत आहेत. कृषि विद्यापीठे ही पवित्र मंदिरे असल्याचे गौरवोद्गार त्यांनी यावेळी काढले. राज्यातील चारही कृषि विद्यापीठांना संशोधनासाठी १०० कोटी रुपयांचे अनुदान वितरीत केले असल्याचे त्यांनी यावेळी सांगितले. मान्यवरांच्या हस्ते यावेळी जॉर्झ अंग्रेस्को-२०२३ च्या स्मरणिकेचे आणि चारही कृषि विद्यापीठांच्या प्रकाशनांचे विमोचन करण्यात आले. याप्रसंगी चारही कृषि विद्यापीठाच्या तंत्रज्ञानांचे प्रदर्शनाचे मोठे दालन उभे करण्यात आले होते. त्याचे उद्घाटन कृषि मंत्र्यांच्या हस्ते झाले. यावेळी चारही कृषि विद्यापीठातील चार शास्त्रज्ञांना उत्कृष्ट शास्त्रज्ञ पुरस्कार कृषि मंत्र्यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आले. यामध्ये महात्मा फुले कृषि विद्यापीठातील डॉ. पवन कुलवाल, अकोला कृषि विद्यापीठातील डॉ. रामेश्वर कुंहाडे, परभणी कृषि विद्यापीठातील डॉ. दिपक पाटील व दापोली कृषि विद्यापीठाच्या डॉ. भरत वाघमोडे यांचा समावेश होता. यावेळी सेंद्रिय शेती प्रकल्प, जैविक खत प्रकल्प आणि ड्रोन पायलट प्रशिक्षण केंद्राचे उद्घाटन कृषि मंत्र्यांच्या हस्ते करण्यात आले.

कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांनी चारही कृषि विद्यापीठातील शास्त्रज्ञांनी केलेल्या संशोधनांचे सादरीकरण, मुल्यमापन या बैठकीमध्ये होत असून अशा प्रकारची बैठक देशामध्ये फक्त महाराष्ट्रात होत असल्याचे सांगितले. डॉ. परिमलसिंग यावेळी म्हणाले की कृषि विद्यापीठांनी केलेल्या संशोधनाचा कृती संगम सिध्द

मुफ्कूटी

ईवाता

मे
२०२३

होण्यासाठी अशा बैठकांची गरज आहे. यावेळी दापोली विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. संजय सावंत यांचा सेवानिवृत्ती निमित्त मंत्री महोदयांच्या हस्ते सत्कार करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे स्वागत डॉ. सुनिल गोरंटीवार यांनी केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. आनंद सोळंके यांनी तर आभार डॉ. हरिहर कौसडीकर यांनी मानले.

यावेळी कृषि विभागाचे अधिकारी, पशुसंवर्धन विभागाचे अधिकारी, हवामान विभागाचे अधिकारी, एम.ए.आय.डी.सी.चे अधिकारी, मत्स्य विभागाचे अधिकारी, उद्यानविद्या विभागाचे अधिकारी उपस्थित हाते. याप्रसंगी चारही कृषि विद्यापीठातील सहयोगी अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, सहयोगी संशोधन संचालक आणि ४५० पेक्षा जास्त शास्त्रज्ञ, अधिकारी, प्रगतशील शेतकरी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

संयुक्त कृषि संशोधन आणि विकास समितीची ५१ वी बैठक संपन्न

दि. २७ मे, २०२३. महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे आणि महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांच्या संयुक्त विद्यमाने राहुरी कृषि विद्यापीठ येथे तीन दिवसीय संयुक्त कृषि संशोधन आणि विकास समितीची ५१ वी बैठकीचे आयोजन करण्यात आले होते. या बैठकीच्या समारोपप्रसंगी झालेल्या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. बाणासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ संजय सावंत होते. याप्रसंगी कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुण म्हणुन राज्याचे कृषि आयुक्त श्री. सुनिल चव्हाण उपस्थित होते. यावेळी व्यासपीठावर महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील, परभणी कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. इंद्र मणी, अकोला कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. शरद गडाख, कृषि परिषदेचे संशोधन संचालक डॉ. हरिहर कौसडीकर, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे संशोधन संचालक डॉ. सुनिल गोरंटीवार, परभणी कृषि विद्यापीठाचे संशोधन संचालक डॉ. दत्तप्रसाद वासकर, विस्तार शिक्षण संचालक डॉ. तानाजी नरुटे, अधिष्ठाता डॉ. बापुसाहेब भाकरे, कुलसचिव श्री. प्रमोद लहाळे, चारही कृषि विद्यापीठांचे संचालक डॉ. पी.ए. सावंत, डॉ. डी.एन. गोखले, डॉ. एस.एस. माने, डॉ. बी.जी. देसाई आणि डॉ. डी.बी. उंदिरवाडे उपस्थित होते.

यावेळी कुलगुरु डॉ. संजय सावंत आपल्या भाषणात म्हणाले की सध्या फळपिकांमध्ये घन लागवड पद्धतीचा अवलंब मोठ्या प्रमाणावर होत असून ती भविष्याची गरज होऊ पहात आहे. घन लागवड पद्धतीमध्ये योग्य कार्यपद्धतीचा

मधुकृषि

ईवाता

मे
२०२३

वर्ष : ३, अंक क्रं. : २४, मे, २०२३ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

वापर होण्यासाठी संशोधन होण्याची गरज आहे. कृषि विद्यापीठांमध्ये होणारे संशोधन शेतकऱ्यांसाठी खुप महत्वाचे आहे. संशोधन करण्यासाठी सर्वांच्या प्रयत्नांबरोबरच पायाभूत सुविधांची गरज आहे. यावेळी कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील आपल्या मार्गदर्शनात म्हणाले की शेतकरी व उद्योग यांच्या प्रश्नांवर संशोधनाचे प्रकल्प तयार करावे लागतील जेणेकरून शेतकऱ्यांच्या तसेच उद्योगांच्या समस्यांवर उपाय काढता येईल. परभणी विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. इंद्र मणी म्हणाले की चारही कृषि विद्यापीठांनी केलेले संशोधन एकत्रीतपणे राष्ट्रीय पातळीवर मांडावे. त्यामुळे राष्ट्रीय पातळीवर आपल्या राज्यातील संशोधनाचा प्रभाव दिसेल. संशोधन हे एकट्याचे काम नसून ते टीमवर्क आहे. यासाठी सर्वांनी एकत्र येवून काम करण्याची गरज आहे. अकोला कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. शरद गडाख म्हणाले की एक गाव एक वाण या प्रकारे एका वाणाचे एक क्लस्टर तयार केल्यास त्याचा परिणाम मोठा होईल. एकात्मिक शेती पद्धतीचे मॉडेल विभागनिहाय झाले तर शेतकऱ्यांना मोठा आधार मिळेल. कृषि आयुक्त श्री. सुनिल चव्हाण आपल्या मार्गदर्शनात म्हणाले की ज्वारी पिकामध्ये काढणीसाठी मोठा खर्च मजुरीवर होत असल्यामुळे त्याचा परिणाम ज्वारीचे क्षेत्र कमी होण्यावर झाला आहे. याकरीता ज्वारी सोंगणीसाठी यांत्रिकीकरणाचा पर्याय शोधावा लागेल. शेतकऱ्यांना संशोधनाच्या माध्यमातून बँकअप दिला तर शेतीसाठी चांगले दिवस येतील. मार्केटिंग हा विषय शेती उत्पादनासाठी फार महत्वाचा असून शेती फायद्यात येण्यासाठी मार्केटिंगवर भर द्यावा लागेल.

या बैठकीत चारही कृषि विद्यापीठाच्या २० वाण, १३ यंत्रे व २३३ शिफारशी सादर केल्या होत्या. चर्चेअंती चारही कृषि विद्यापीठांचे १९ वाण, १३ कृषि यंत्रे आणि १९७ कृषि तंत्रज्ञान शिफारशींना मान्यता देण्यात आली. याप्रसंगी चारही कृषि विद्यापीठाच्या प्रदर्शन दालनास मान्यवरांनी भेट दिली. या कार्यक्रमामध्ये वर्षभरात सेवानिवृत्त होणाऱ्या २५ शास्त्रज्ञांचा सत्कार मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आला. या कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला तांत्रिक सत्रातील विविध गटांमध्ये झालेल्या चर्चेतील निष्कर्षाचे सादरीकरण करण्यात आले. याप्रसंगी दापोली विद्यापीठाचे डॉ. प्रमोद सावंत, परभणी विद्यापीठातील डॉ. काळबांडे, अकोला विद्यापीठाचे डॉ. पासलवार यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. आनंद सोळके यांनी तर आभार डॉ. सुनिल गोरंटीवार यांनी मानले. समारोप सत्राचे संकलन डॉ. पवन कुलवाल आणि डॉ. पंडित खड्डे यांनी केले.

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे ५ वाण, ३ कृषि यंत्रे आणि ६९ कृषि तंत्रज्ञान शिफारशींना मान्यता दि. २७ मे, २०२३. महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे आणि महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांच्या संयुक्त विद्यमाने राहुरी कृषि विद्यापीठ येथे तीन दिवसीय संयुक्त कृषि संशोधन आणि विकास समितीची ५१ वी बैठकीचे आयोजन महात्मा फुले कृषि विद्यापीठात करण्यात आले होते.

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली आणि संचालक संशोधन डॉ. सुनिल गोरंटीवार यांच्या नेतृत्वाखाली या कृषि विद्यापीठाच्या नवीन वाण आणि तंत्रज्ञान शिफारशी सादर केल्या व त्यास समितीने मान्यता दिली. या बैठकीत महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे ५ वाण, ३ कृषि यंत्रे अवजारे आणि ६९ पीक उत्पादन तंत्रज्ञान शिफारशींना मान्यता देण्यात आली. यामध्ये भात-फुले कोलम, भात-फुले सुपर पवना, मका-फुले उमेद, मका-फुले चॅम्पीयन, ऊस-फुले १३००७ हे वाण प्रसारीत करण्यात आले. तसेच ट्रॅक्टरचलीत फुले ऊस पाने काढणी व कुट्टी यंत्र, विद्युतमोटारचलीत फुले भुईमुग शेंगा फोडणी व वर्गवारी यंत्र, फुले रस काढणी यंत्र प्रसारीत करण्यात आले असल्याची माहिती महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे संशोधन संचालक डॉ. सुनिल गोरंटीवार यांनी दिली. प्रसारीत वाण

मधुकृषि

ईवाता

मे
२०२३

वर्ष : ३, अंक क्रं. : २४, मे, २०२३ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, याहुरी

१. **भात-फुले कोलम :** भाताचा फुले कोलम (व्ही.डी.एन.-१८३२) हा अधिक उत्पादन देणारा निमगरवा, आखूड बारीक दाण्याचा वाण पश्चिम महाराष्ट्रात लागवडीसाठी प्रसारित करण्यात आला आहे.

२. **भात-फुले सुपर पवना :** भाताचा फुले सुपर पवना (आयजीपी-१३-१२-१९) हा अधिक उत्पादनक्षम, बुटका, निमगरवा, सुवासीक, लांबट बारीक दाण्यांसह तांदळाची उत्तम गुणवत्ता असलेला वाण पश्चिम महाराष्ट्रात खरीप हंगामात लागवडीसाठी प्रसारित करण्यात आला आहे.

३. **मका-फुले उमेद :** मका पिकाचा फुले उमेद (क्युएमएच-१७०१) हा अधिक धान्य उत्पादन देणारा आणि मध्यम कालावधीत पक्व होणारा संकरीत वाण महाराष्ट्र राज्यात खरीप हंगामात लागवडीसाठी प्रसारित करण्यात आला आहे.

४. **मका-फुले चॅम्पीयन :** मका पिकाचा फुले चॅम्पीयन (क्युएमएच-१८१९) हा अधिक उत्पादन देणारा, लवकर पक्व होणारा संकरीत वाण महाराष्ट्रामध्ये खरीप हंगामात लागवडीसाठी प्रसारित करण्यात आला आहे.

५. **ऊस-फुले १३००७ :** फुले ऊस-१३००७ हा ऊस पिकाचा वाण राष्ट्रीय पातळीवर द्विपकल्पीय प्रदेशासाठी प्रसारित करण्यात आला आहे.

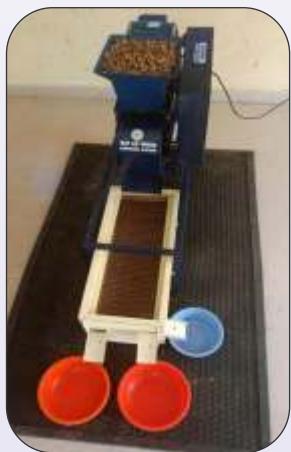
मधुकृषि

मे
२०२३
इवाता

प्रसारीत यंत्रे

- उसाची पाने काढणे व कुट्टी करण्यासाठी ट्रॅक्टरचलीत फुले ऊस पाने काढणी व कुट्टी यंत्र प्रसारित करण्यात आले आहे.

- भुईमुग शेंगा फोडणे तसेच शेंगदाणे, फुटके शेंगदाणे, शेंगा आणि टरफले वेगवेगळे करण्यासाठी विद्युत मोटारचलीत फुले भुईमुग शेंगा फोडणी व वर्गवारी यंत्र प्रसारित करण्यात आले आहे.

- फळे आणि भाज्यांमधून रस काढण्यासाठी फुले रस काढणी यंत्र छोट्या प्रक्रिया उद्योजकांसाठी प्रसारीत करण्यात आले आहे.

कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील मानद कर्नलपदाने सन्मानित

दि. २ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांना केंद्र सरकारच्या संरक्षण विभागातील राष्ट्रीय छात्र सेनेच्या वतीने प्रतिष्ठेचे समजले जाणारे मानद कर्नलपद प्रदान करण्यात आले. विद्यापीठाच्या डॉ. नानासाहेब पवार सभागृहात आयोजित एका दिमाखदार सोहऱ्यात औरंगाबाद विभागाचे ग्रुप कमांडर ब्रिगेडीअर उमेशकुमार ओझा यांचे हस्ते कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांना बॅटन व सन्मानपत्र प्रदान करण्यात आले. तसेच मा. कुलगुरु यांना कर्नलपदाची विधीवत वस्त्रे परिधान करण्यात आली. या विद्यापीठातील कुलगुरुंना सलग चार वेळा अशा प्रकारची पदवी देऊन गौरविण्यात आले. आजपर्यंत कृषि विद्यापीठाच्या सहकाऱ्याने राष्ट्रीय छात्र सेनेची जिल्हास्तरीय १० शिंबीरे व १ राष्ट्रीय एकात्मता शिंबीर घेण्यात आली आहेत.

मुफ्कूमि

ईवाता

मे
२०२३

याप्रसंगी कर्नल पी.जी. पाटील आपल्या भाषणात म्हणाले की मी माझ्या कॉलेज जीवनात एन.सी.सी.चा विद्यार्थी राहिलेलो असून एन.सी.सी. ने माझ्या जीवनात शिस्त, समता व देशभक्ती हे गुण रुजविले. एन.सी.सी. हे देशातील सर्वात मोठे व उज्ज्वल असे संघटन असून त्यामुळे युवकांमध्ये ऐक्य, प्रामाणिकपणा, चिकाटी आणि कठोर परिश्रम करण्याची वृत्ती हे गुण वाढीस लागतात. माझ्या वतीने राष्ट्रीय विकासात योगदान देण्यासाठी विद्यापीठातील सर्व महाविद्यालयातील एन.सी.सी. च्या विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहीत करणार असे आश्वासन त्यांनी यावेळी बोलतांना दिले. यावेळी ब्रिगेडीअर ओझा यांनी एन.सी.सी. चा आढावा घेवून देशाच्या बळकटीकरणासाठी एन.सी.सी. ने सातत्याने ध्यास घेतला असून एन.सी.सी. ही राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी कार्य करत आहे. याप्रसंगी मुंबई येथील महासंचालनालयाचे उपमहासंचालक (एन.सी.सी.) ब्रिगेडीअर विक्रांत कुलकर्णी, अहमदनगर येथील १७ महाराष्ट्र बटालीयनचे कमांडींग ऑफिसर कर्नल चेतन गुरुबक्ष, विद्यापीठाचे संशोधन संचालक डॉ. सुनिल गोरंटीवार, विस्तार शिक्षण संचालक डॉ. तानाजी नरुटे, अधिष्ठाता डॉ. बापुसाहेब भाकरे, कुलसचिव श्री. प्रमोद लहाळे, सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. दिलीप पवार, डॉ. श्रीमंत रणपिसे, डॉ. सी.एस. पाटील, डॉ. सुनिल मासाळकर, डॉ. राजेंद्र सुर्यवंशी, डॉ. गोरक्ष ससाणे, नियंत्रक श्री. विजय पाटील, विद्यापीठ अभियंता श्री. मिलिंद ढोके, विभागप्रमुख, प्राध्यापक, विद्यार्थी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व कुलगुरुंच्या कार्याचा आढावा डॉ. दिलीप पवार यांनी करून दिला. लेफ्ट. सुनिल फुलसावंगे यांनी सूत्रसंचालन केले. मेजर राम चौधरी यांनी आभार मानले.

**कृषिमंत्री मा. ना.श्री. अब्दुल सत्तार यांचे हस्ते पुणे कृषि महाविद्यालयात
विविध विकास कामांचे उद्घाटन**

दि. ८ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेल्या कृषि महाविद्यालय, पुणे येथे महाराष्ट्र राज्याचे कृषिमंत्री मा. ना. अब्दुल सत्तार यांचे हस्ते अद्यावत व आधुनिक बेकरी युनिट, गोड्या पाण्यातील मत्स्य संवर्धन प्रात्यक्षिक प्रकल्प तसेच नव्याने बांधप्यात आलेली कर्मचारी निवासस्थाने यांचे उद्घाटन व नवीन बांधावयाच्या सभागृहाच्या बांधकामाचे भूमिपूजन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थानी महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील हे होते. कुलगुरु डॉ. पाटील यांनी या प्रसंगी राहुरी येथील फुले बेकरीच्या उत्पादनांचा आस्वाद महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या मुंबई येथील राजभवन या निवासस्थानी सर्व देश-विदेशातील नवीन बेकरीतील उत्पादने देखील त्याच उत्कृष्ट दर्जाची असणार आहेत असे प्रतिपादन केले. त्यांनी महाविद्यालयातील विद्यार्थी संख्येप्रमाणे मोठे सभागृह आवश्यक होते व ते बांधप्यासाठी शासनाने निधी मंजूर केल्याबद्दल राज्य शासनाप्रती आभार व्यक्त केले.

मफुली ईवार्ता

मे
२०२३

याप्रसंगी सर्व उपस्थितांना मार्गदर्शन करताना राज्याचे कृषिमंत्री ना. अब्दुल सत्तार यांनी सदरील बेकरी ही महाविद्यालयाचे विद्यार्थी-कर्मचारी यांच्या करीता सिमीत न राहता ती चोखंदळ पुणेकरांना देखील उत्कृष्ट दर्जाची व आरोग्यदायी बेकरी उत्पादने उपलब्ध करून देईल अशी आशा व्यक्त केली. या नव्याने सुरु केलेल्या बेकरी युनिटमधील दर्जेदार बेकरी उत्पादनांना मंत्रालय व त्यातील विविध विभाग तसेच विविध शासकीय बैठकांमध्ये स्थान देऊन त्याच्या बाजार निर्मितीस हातभार लावण्याचे त्यांनी आश्वासन दिले. बेकरी व मत्स्य संवर्धन प्रकल्प येथून प्रशिक्षित मनुष्यबळाद्वारे चांगली रोजगार निर्मिती निश्चित होईल असे ते म्हणाले. त्यांनी सदरील बेकरी युनिटचे बळकटीकरणासाठी भरीव निधी देण्याची तसेच सभागृह बांधकामासाठी उर्वरीत निधी लगेच उपलब्ध करून देणार असल्याची घोषणा केली. याप्रसंगी त्यांनी पुणे मेट्रो रेल कॉर्पोरेशनला महाविद्यालयाच्या देण्यात आलेल्या १३ हेक्टर क्षेत्राचा भरीव मोबदला विद्यापीठास मिळवून देणेबाबत पाठुपुरावा करणार असल्याची घोषणा केली. राज्य शासनाने येत्या शैक्षणिक वर्षापासून शालेय अभ्यासक्रमामध्ये कृषि विषयाचा समावेश केल्याने कृषि व संलग्न विषयातील पदवीधरांना शालेय शिक्षणामध्ये रोजगाराच्या भरपूर संधी उपलब्ध होणार असल्याचे त्यांनी सांगितले. या प्रसंगी डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोलीचे कुलगुरु डॉ. संजय सावंत, कृषि परिषदेचे महासंचालक श्री. रावसाहेब भागडे, संशोधन संचालक डॉ. सुनील गोरंटीवार, विस्तार शिक्षण संचालक डॉ. तानाजी नरुटे, अधिष्ठाता डॉ. बापूसाहेब भाकरे, पुणे विभागीय कृषि सहसंचालक श्री. रफिक नाईकवाडी, कुलसचिव श्री. प्रमोद लहाळे, विद्यापीठ अभियंता श्री. मिलिंद ढोके व पुणे कृषि महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. सुनील मासळकर इ. मान्यवर तसेच विद्यार्थी, प्राध्यापक, कर्मचारी व नागरिक मोठ्या संख्याने उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. पल्लवी सूर्यवंशी यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. सुनील मासळकर यांनी केले.

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठात ६३ वा महाराष्ट्र दिन उत्साहात साजरा

दि. १ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठात ६३ वा महाराष्ट्र दिन आणि कामगार दिन उत्साहात साजरा करण्यात आला. यावेळी कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांचे हस्ते ध्वजारोहण करण्यात आले. यावेळी कुलगुरु डॉ. पाटील आपल्या मार्गदर्शनात म्हणाले की असंख्य लोकांच्या आंदोलनातून, प्रचंड खडतर प्रयत्नांमधून व १०७ लोकांच्या बलिदानातून महाराष्ट्र राज्य अस्तित्वात आले. आपना सर्वांना त्या शहिदांविषयी, महाराष्ट्राविषयी अभिमान असला पाहिजे. त्याचबरोबर देशाच्या विकासात कामगारांचाही सहभाग फार मोठा आहे म्हणुन आजचा दिवस कामगार दिवस म्हणुनही साजरा केला जातो. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाने शिक्षण, संशोधन व विस्तार कार्यामध्ये मोठे योगदान दिलेले आहे. शेतकऱ्यांसाठी शिफारशीबरोबरच प्रत्यक्ष पिकांचे नवनविन वाण तसेच शिक्षणासाठी परदेशी विद्यापीठांबरोबर सामंजस्य करार केलेले

मफुकृवि

ईवाता

मे
२०२३

आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना परदेशात शिक्षण घेणे शक्य झाले आहे. कास्ट प्रकल्प, सेंट्रिय शेती, देशी गाय प्रकल्प यासह अनेक प्रकल्पांसाठी शास्त्रज्ञांनी मोठे योगदान दिले आहे. विस्तार कार्य प्रभावी होण्यासाठी विद्यापीठ लवकरच कम्युनिटी रेडिओ सुरु करीत असून त्यामुळे विद्यापीठाचे संशोधन प्रभावी पद्धतीने शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचणार आहे. अशा पद्धतीने विद्यापीठ सर्व क्षेत्रात दमदार वाटचाल करीत आहे. या प्रसंगी संशोधन संचालक डॉ. सुनिल गोरंटीवार, विस्तार शिक्षण संचालक डॉ. तानाजी नरुटे, अधिष्ठाता डॉ. बापुसाहेब भाकरे, कुलसचिव श्री. प्रमोद लहाळे, पदव्युत्तर महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. श्रीमंत रणपिसे, अभियांत्रिकी महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. दिलीप पवार, कुलगुरुंचे विशेष कार्याधिकारी डॉ. महानंद माने व विद्यापीठ अभियंता श्री. मिलींद ढोके उपस्थित होते. या प्रसंगी विविध विभागांचे विभाग प्रमुख, अधिकारी, शास्त्रज्ञ, विद्यार्थी आणि कर्मचारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन सुरक्षा अधिकारी श्री. गोरक्षनाथ शेटे व एन.सी.सी. अधिकारी डॉ. सुनिल फुलसावंगे यांनी केले.

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठात फुले बळीराजा डिजिटल कृषि सल्ला अॅप्लिकेशनचे एक दिवसीय प्रशिक्षण संपन्न

दि. २९ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी येथे जर्मन शासन, जी.आय.झेड., नाबार्ड, राष्ट्रीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन संस्था (मॅनेज), हैद्राबाद व मफुकृवि, राहुरी यांच्या संयुक्त विद्यमाने फुले बळीराजा या डिजिटल कृषि सल्ला ऐप्लिकेशनचा एक दिवसीय प्रशिक्षणार्थीचे प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजीत करण्यात आला होता. या कार्यक्रमाच्या

मफुकृवि

ईवार्ता

मे
२०२३

अध्यक्षस्थानी महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे संशोधन संचालक डॉ. सुनिल गोरंटीवार होते. यावेळी हैद्राबाद मँनेजचे सहाऱ्यक संचालक डॉ. जी. भास्कर ऑनलाईन उपस्थित होते. याप्रसंगी प्रो-सॉर्ईल प्रकल्पाचे प्रमुख समन्वयक डॉ. मुकुंद शिंदे, जी.आय.झेड.चे तांत्रिक मार्गदर्शक श्री. रणजीत जाधव उपस्थित होते.

यावेळी डॉ. गोरंटीवार आपल्या मार्गदर्शनात म्हणाले की फुले बळीराजा डिजिटल कृषि सल्ला अॅप्लिकेशन हे पीक निहाय व वेळनिहाय शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांना उत्तरे देणारे अॅप आहे. हे असे व्यासपीठ आहे की ज्याद्वारे त्यात नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्याला त्याच्या कृषि विषयक प्रश्नांना शास्त्रज्ञांद्वारे व्यक्तीशः उत्तर दिले जाणार आहे. ज्या शेतकऱ्यांना विद्यापीठात येणे शक्य नाही किंवा संशोधन केंद्रे तसेच तालुक्यातील विस्तार यंत्रणेला भेटणे शक्य नाही त्या शेतकऱ्यांनी आपल्या पीकासंदर्भातील प्रश्न या अॅपवर टाकल्यानंतर त्यांना शास्त्रज्ञांद्वारे त्यावर उपाय लगेच ऑनलाईन सुचविला जाणार आहे. अशा प्रकारे फुले बळीराजा डिजिटल कृषि सल्ला अॅप्लिकेशन शास्त्रज्ञ व शेतकऱ्यांमधील दुवा ठरणार आहे. यावेळी डॉ. भास्कर मार्गदर्शन करतांना म्हणाले की शेतकऱ्यांना हवामानानुसार, पिकानुसार, वेळेनुसार पीक सल्ला देण्याकरीता या प्रशिक्षणामुळे प्रशिक्षणार्थीच्या कृषि विस्ताराची क्षमता वृद्धींगत होण्यासाठी मदत होणार आहे. गेल्या सहा वर्षापासून मँनेज संस्था महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाबरोबर फुले बळीराजा अॅप विकसीत करण्यासाठी काम करीत आहे. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक करतांना डॉ. मुकुंद शिंदे म्हणाले की या एक दिवसाच्या प्रशिक्षणाच्या कार्यक्रमामध्ये प्रशिक्षणार्थींना फुले बळीराजा अॅपची नोंदणी केली जाणार आहे. आत्तापर्यंत ५० हजार पेक्षा जास्त शेतकऱ्यांनी या फुले बळीराजा अॅपच्या व्यासपीठावर नोंदणी केली आहे. या अॅपमुळे शेतकऱ्यांना नविन तंत्रज्ञान आत्मसात करण्यास मदत होणार आहे.

याप्रसंगी इंजि. रणजीत जाधव या प्रशिक्षणासंबंधी बोलतांना म्हणाले की शेतकऱ्यांना वेळेवर सल्ला मिळावा यासाठी जी.आय.झेड, नाबार्ड, मँनेज आणि महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ या फुले बळीराजा अॅपवर एकत्र काम करीत आहेत. याचा जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांनी फायदा घ्यावा. यावेळी झालेल्या तांत्रिक मार्गदर्शनात डॉ. हिमांशु वर्मा, श्री. गोकुळ कन्नन, श्री. सेलवामनी आणि श्री. विश्वंभर राणे यांनी फुले बळीराजा वेब आणि मोबाईल अॅप्लिकेशन, शास्त्रज्ञांची या अॅपवर नोंदणी व शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांची उत्तरे इ. विषयांवर शास्त्रज्ञांना व विस्तार अधिकाऱ्यांना प्रशिक्षण दिले. या कार्यक्रमाचे स्वागत व सूत्रसंचालन फुले बळीराजा सल्ला सेवेचे नोडल अधिकारी डॉ. अवधुत वाळुंज यांनी केले. जी.आय.झेड प्रो सॉर्ईल प्रकल्पाचे सहसमन्वयक डॉ. गोकुळ वामन यांनी आभार मानले. याप्रसंगी कृषि सल्लागार समितीचे सल्लागार डॉ. रवि आंधळे, अॅपचे सामग्री निर्माते डॉ. विक्रम कड, डॉ. उल्हास सुर्वे, डॉ. अशोक वाळुंज, डॉ. विरेंद्र बारई, विद्यापीठातील कृषि महाविद्यालयाचे, संशोधन केंद्रांचे शास्त्रज्ञ, कृषि विज्ञान केंद्रांचे शास्त्रज्ञ उपस्थित होते.

**श्री. हिम्मतराव माळी व श्री. ऋषिकेश भोसले हे आहेत मे महिन्याचे
महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे आयडॉल्स**

दि. १ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांच्या संकल्पनेतून मफुकृवि आयडॉल्स हा उपक्रम दोन वर्षांपूर्वी सुरु झालेला आहे. मे महिन्यातील महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे शेतकरी आयडॉल म्हणुन श्री. हिम्मतराव माळी व कृषि उद्योजक आयडॉल म्हणुन श्री. ऋषिकेश भोसले यांची निवड झालेली आहे. श्री. हिम्मतराव माळी हे मु.पो. न्याहाली, ता.जि. नंदुरबार येथील शेतकरी असून कृषि पदवीधर श्री. ऋषिकेश भोसले हे मु.पो. नरंदे, ता. जि. कोल्हापूर येथील कृषि उद्योजक आहेत.

शेतकरी आयडॉल श्री. हिम्मतराव माळी यांनी शेडनेटमध्ये भाजीपाला लागवड करून संरक्षित तंत्रज्ञानाचा वापर केला आहे, त्याचप्रमाणे बाजारपेठेच्या मागणीनुसार भाजीपाल्याच्या विविध पिकांची वर्षभर लागवड करून चांगले उत्पादन

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे "आयडॉल्स"

ईवाता

मे
२०२३

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे "आयडॉल्स"

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे "आयडॉल्स"

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ "जोगदी आपडोल"

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, गोपनीय आपडोल

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, गोपनीय आपडोल

विस्तार शिक्षण संचालनालय, गोपनीय फुले कृषि विद्यापीठ, राहसी

घेतले आहे. शेवग्याची शबनम नावाची स्थानिक जात विकसित करून विक्री व्यवस्थापनातून बाजारामध्ये हिम्मतराव का शेवगा अशी स्वतंत्र ओळख निर्माण केली तसेच महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या शेतकरी-शास्त्रज्ञ मंचाचे अध्यक्ष या नात्याने नंदुरबार जिल्ह्यात कृषि विद्यापीठ तंत्रज्ञानाचा प्रसार केला. कृषि उद्योजक श्री. ऋषिकेश भोसले यांनी कोल्हापूर कृषि महाविद्यालयातुन बी.एस्सी. कृषिची पदवी घेतलेली आहे. त्यांनी सन २०१८ साली सुरु केलेल्या श्रीराम फ्लावर्स उद्योगातून कट फ्लावर्स मधील अनेक सुधारित वाणांबरोबरच जरबेरा, गुलाब, लिमोनियम, कामिनी यासारख्या फुलांची लागवड केली तसेच कट फ्लावर्स लागवड, पॅकेजिंग व मार्केटिंग यातून फुलशेतीचा व्यवसाय फायदेशीर केला. कट फ्लावर्स मधील नवीन वाण परदेशातून आयात करून त्यांचे परिसरातील शेतकऱ्यांना वितरण केले आणि कोल्हापूर परिसरातील शेतकऱ्यांना फुलशेती करण्यासाठी प्रवृत्त केले. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रातील सर्व कृषि महाविद्यालये, कृषि संशोधन केंद्रे, कृषि तंत्र विद्यालये यांच्या दर्शनीय क्षेत्रात ही आयडॉल्स प्रदर्शित करण्यात येतात.

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठात कांदा बियाणे विक्री सुरु

दि. ३० मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली कृषि विद्यापीठातील बियाणे विक्री केंद्रात आजपासून कांदा बियाण्याची (फुले समर्थ) विक्री पदव्युत्तर महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता डॉ.

मुफ्कृति

ईवाता

मे
२०२३

वर्ष : ३, अंक क्रं. : २४, मे, २०२३ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, शाजरा

श्रीमंत रणपिसे व सहयोगी अधिष्ठाता (निकृशि) डॉ. चिदानंद पाटील यांच्या शुभहस्ते करण्यात आली. याप्रसंगी प्रातिनिधिक स्वरूपात मान्यवरांच्या हस्ते पाबळ, जि. पुणे येथील शेतकरी श्री. रामदास चौधरी व श्री. मिनानाथ इंगळे यांना मान्यवरांच्या हस्ते कांदा बियाणे देवून विक्री सुरु करण्यात आली. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली बियाणे खरेदीसाठी आलेल्या शेतकऱ्यांना उन्हाचा त्रास होऊ नये म्हणुन मंडप व पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था बियाणे विभागाच्या वतीने या ठिकाणी करण्यात आलेली आहे. याप्रसंगी कृषि विद्या विभाग प्रमुख तथा प्रमुख बियाणे अधिकारी डॉ. आनंद सोळंके, भाजीपाला पैदासकार डॉ. बी.टी. पाटील, डॉ. ज्ञानेश्वर शिरसागार, प्रभारी बियाणे अधिकारी डॉ. बी.डी. पाटील, सुरक्षा अधिकारी श्री. गोरक्ष शेटे, बियाणे विभागातील अधिकारी व कर्मचारी उपस्थित होते. खरीप हंगामासाठी विद्यापीठाचे कांदा बियाणे (फुले समर्थ-१८ टन) याबरोबरच मटकी (सरीता), हुलगा (सकस), ज्वारी चारा (फुले गोधन, वसुंधरा), तुर (भीमा), तीळ (फुले पुर्णा, जे.एल.टी-४०८), सुर्यफुल (फुले भास्कर) इ. बियाणे विक्रीसाठी उपलब्ध असल्याचे डॉ. आनंद सोळंके यांनी सांगितले.

अभिनंदन

राष्ट्रीय परिसंवादामध्ये डॉ. सचिन सदाफळ यांना उत्कृष्ट शोध निबंध सादरीकरणाचा पुरस्कार प्रदान

दि. ९ मे, २०२३. डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली येथे महाराष्ट्र सोसायटी ऑफ एक्सटेन्शन एज्युकेशनटॉरे शेतकऱ्याचे जीवनमान उंचविणे व अन्नसुरक्षेसाठी हवामान अद्यावत शेती-कृषी विस्ताराचे धोरण व दृष्टिकोन या विषयावर दोन दिवसीय राष्ट्रीय परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले होते. या राष्ट्रीय परिसंवादामध्ये डॉ. सचिन सदाफळ यांनी सादर केलेल्या शोधनिबंधास उत्कृष्ट सादरीकरणाचा पुरस्कार भारतीय कृषि अनुसंधान परिषदेचे माजी उपमहासंचालक डॉ. किरण कोकाटे यांच्या हस्ते देण्यात आला. याप्रसंगी व्यासपीठावर संस्थेचे अध्यक्ष कॅप्टन डॉ. लक्ष्मीकांत कलंत्री, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठाचे विस्तार शिक्षण संचालक तथा परिसंवादाचे आयोजक सचिव डॉ. प्रमोद सावंत, संस्थेचे सचिव डॉ. नितीन कोषी, संस्थेचे व्हाईस चेअरमन डॉ. गजानन सावंत, माजी विस्तार शिक्षण संचालक डॉ. अशोक निर्बाण इ. मान्यवर उपस्थित होते. या परिसंवादामध्ये २०० कृषि शास्त्रज्ञांनी व विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता.

कृषि महाविद्यालय, हाळगाव येथे ६३ वा महाराष्ट्र दिन उत्साहात साजरा

दि. १ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर कृषि महाविद्यालय, हाळगांव हे घोषीत झाल्यापासून आत्तापर्यंत महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या मध्यवर्ती परिसरात कार्यरत होते. अधिष्ठाता डॉ. बापुसाहेब भाकरे व विद्यापीठ अभियंता श्री. मिलिंद ढोके यांच्या प्रयत्नामुळे सदरचे कृषि महाविद्यालय हाळगांव येथे कार्यरत करण्यासाठी आवश्यक त्या सोई सुविधा पूर्ण करण्यात आल्या. त्यानंतर पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर कृषि महाविद्यालय हाळगाव येथे कार्यान्वीत झाले. या महाविद्यालयाच्या प्रांगणामध्ये ६३ वा महाराष्ट्र दिन साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाप्रसंगी कृषि महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ

मे २०२३ इवाता

वर्ष : ३, अंक क्रं. : २१, मे, २०२३ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, याहुरी

डॉ. गोरक्ष ससाणे यांच्याहस्ते ध्वजारोहण करण्यात आले. आपल्या भाषणात मार्गदर्शन करताना डॉ. ससाणे यांनी उपस्थितांना महाराष्ट्र दिनाचे महत्व सांगितले. स्वतंत्र महाराष्ट्र राज्य निर्मितीमध्ये अमर झालेल्या थोर महात्म्यांचे पुण्यस्मरण करून महाराष्ट्राची अस्मिता, संस्कृती अबाधित राखण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी प्रयत्न करण्याचे सुचित केले. सदर कार्यक्रम यशस्वीपणे पार पाडण्यासाठी विद्यार्थी परिषदेचे उपाध्यक्ष डॉ. चारुदत्त चौधरी, विद्यार्थी कल्याण अधिकारी डॉ. सखेचंद अनारसे व शारीरिक शिक्षण निदेशक डॉ. राहुल विधाते यांनी विशेष मेहनत घेतली. या कार्यक्रमासाठी कृषि महाविद्यालयाचे प्राध्यापक, अधिकारी, कर्मचारी व विद्यार्थी, विद्यार्थ्यांनी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

मुक्ताईनगर कृषि महाविद्यालयात महाराष्ट्र दिन संपन्न

दि. १ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेल्या मुक्ताईनगर, जि. जळगाव येथील कृषि महाविद्यालयात महाराष्ट्र दिन व जागतिक कामगार दिन साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. जयप्रकाश गायकवाड यांच्या हस्ते ध्वजारोहण करण्यात आले. यावेळी डॉ. गायकवाड यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. याप्रसंगी प्रथमेश कांबळे, प्रतीक सुतार या विद्यार्थ्यांनी आपले विचार मांडले. या कार्यक्रमासाठी प्रा. नामदेव धुर्वे, डॉ. विजय राज गुजर, डॉ. सागर बंड, संतोष गवई, सिद्धार्थ काळे, डॉ. कृष्णांजली पगारे आणि अशोक पाटील, कर्मचारी, कामगार वर्ग आणि महाविद्यालयातील विद्यार्थी उपस्थित होते. हा कार्यक्रम राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. नामदेव धुर्वे यांच्या मार्गदर्शनाखाली राष्ट्रीय सेवा योजना दलातील विद्यार्थ्यांच्या सहकार्याने यशस्वीरीत्या पार पडला.

मधुकृषि

ईवार्ता

मे
२०२३

कृषि महाविद्यालय, हाळगाव येथे पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांची जयंती साजरी

दि. ३१ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेल्या हाळगाव येथील पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर कृषि महाविद्यालयात अहिल्यादेवी होळकर यांची २९८ वी जयंती साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. गोरक्ष ससाणे होते. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे विद्यार्थी कल्याण अधिकारी डॉ. सखेचंद अनारसे, विद्यार्थी परिषदेचे उपाध्यक्ष डॉ. चारुदत्त चौधरी, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. पोपट पवार, विद्यार्थी प्रतिनिधी अश्रफअली शेख, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. यावेळी डॉ. गोरक्ष ससाणे म्हणाले की या भूमीत जन्मलेल्या धर्मरक्षक, स्वराज्यरक्षक, न्यायप्रिय पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांचे विचार विद्यार्थ्यांनी अंगीकाऱ्यानु आपल्या व्यक्तिमत्वाचा विकास केला पाहिजे. याप्रसंगी महाविद्यालयाच्या विद्यार्थिनींनी अहिल्यादेवींच्या कार्यगैरवाचा पोवाडा सादर केला. तसेच महाविद्यालयाचे विद्यार्थी सुशांत बिराजदार, अंगद लाटे विद्यार्थिनी कुमारी प्रजाली गोसावी, समीक्षा वाघ, गांधाली कुलकर्णी, सृष्टी काळे, यांनी पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांच्या विषयी आपले मनोगत व्यक्त केले. महाविद्यालयाच्या प्राध्यापिका अर्चना महाजन यांनी अहिल्यादेवी होळकर यांनी समाजासाठी केलेल्या कार्याविषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले तसेच विद्यार्थ्यांनी अहिल्यादेवी होळकर यांचे गुण आपल्या आचरणात आणावेत असे आवाहन केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालक कुमारी अंजली पाटील हिने केले तर आभार महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी परिषदेचा चेअरमन अश्रफ अली शेख यांनी केले. या कार्यक्रमाला महाविद्यालयाचे शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

राष्ट्रीय सिताफळ परिषदेचे आयोजन

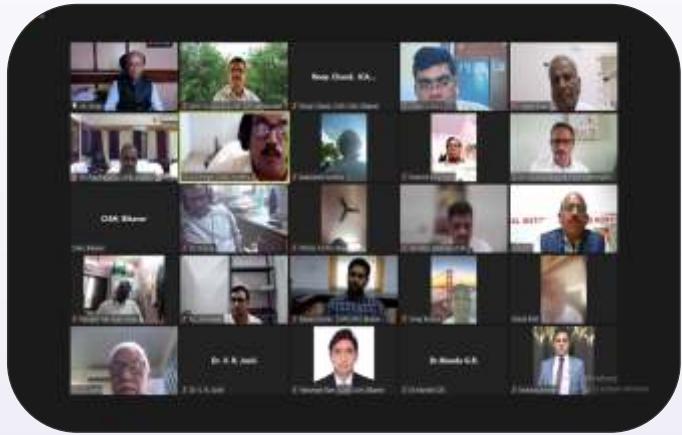
दि. ४ मे, २०२३. शेतकऱ्यांना हंगामाच्या सुरुवातीपासूनच योग्य मार्गदर्शनाकरीता केंद्रिय कोरडवाहू फळपिके संशोधन संस्था बिकानेर राजस्थान, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेला अखिल भारतीय समन्वित कोरडवाहू फळपिके (अंजीर व सिताफळ) संशोधन प्रकल्प, जाधववाडी ता. पुरंदर जि. पुणे आणि महाराष्ट्र सिताफळ उत्पादक संघ यांचे संयुक्त विद्यमाने ऑनलाईन पद्धतीने एकदिवसीय सिताफळ परिषदेचे आयोजन करणेत आले होते. सदर परिषदेस भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद नवी दिल्ली येथील उद्यानविद्या उपमहासंचालक डॉ. ए. के. सिंह, सहसंचालक डॉ. व्ही. बी. पटेल, बिकानेर राजस्थान येथील संचालक डॉ. जगदीश राणे, डॉ. अरुण कुमार सिंह यांनी सिताफळ उत्पादकांना मार्गदर्शन केले. सदर परिषदेत सिताफळ पिकातील विविध विषयांवर मार्गदर्शन करण्यात आले. सिताफळ पिकातील सुधारीत वाण या विषयावर भारतीय उद्यानविद्या संशोधन संस्था, बंगळूर येथील शास्त्रज्ञ डॉ. टी. सक्तीवेल यांनी सुधारीत लागवड तंत्रज्ञान,

मुफ्कृति

ईवाता

मे
२०२३

अंबाजोगाई येथील सिताफळ संशोधन केंद्राचे शास्त्रज्ञ डॉ. गोविंद मुंडे यांनी बहार व्यवस्थापन, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी येथील शास्त्रज्ञ डॉ. विनायक जोशी यांनी पीक संरक्षण, जाधववाडी येथील अंजीर व सिताफळ संशोधन केंद्राचे शास्त्रज्ञ डॉ. युवराज बालगुडे यांनी काढणीपश्चात व्यवस्थापन व महाराणा प्रताप कृषि तंत्रज्ञान विद्यापीठ उदयपुर, राजस्थान येथील संचालक डॉ. आर. ए. कौशिक यांनी सिताफळ उत्पादकांना मार्गदर्शन केले. यावेळी शेतकऱ्यांनी उपस्थित केलेल्या विविध प्रशान्ना जाधववाडी येथील केंद्रप्रमुख डॉ. प्रदीप दळवे व डॉ. युवराज बालगुडे यांनी समाधानकारक उत्तरे दिली.

मुक्ताईनगर कृषि महाविद्यालयात पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांची जयंती साजरी

दि. ३१ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेले मुक्ताईनगर कृषि महाविद्यालय येथे पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर यांची जयंती उत्साहात साजरी करण्यात आली. या प्रसंगी कृषि महाविद्यालयचे सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. जयप्रकाश गायकवाड व इतर कर्मचाऱ्यांनी पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी कु. वैष्णवी केकाने या विद्यार्थीनीने आपले विचार मांडले. याप्रसंगी डॉ. यु.एस. बोंदर, डॉ. बी.डी. रोमाडे, प्रा. के.आर. चव्हाण, डॉ. व्ही.टि. गुजर, डॉ. आर.एस. शेख, डॉ. पी.के. पवार, डॉ. के.पी. ढाके, डॉ. एस.एस. बंड, डॉ. टी.भोसले, श्रीमती डॉ. पगारे, श्री. व्ही. राऊत, श्री. एस.एन. पवार, श्री. व्ही.पाटील, श्री. ए. पाटील व इतर कर्मचारी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे आभार श्री. किशोर माने यांनी मानले. सदरचा कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी रासेयोचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. नामदेव धुर्वे व विद्यार्थ्यांनी परिश्रम घेतले.

मधुकृषि

ईवाता

मे
२०२३

जाधववाडी येथील संशोधन केंद्रावर शेतकरी शास्त्रज्ञ मंचाची बैठक

दि. ३० मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेले अखिल भारतीय समन्वित अंजीर सिताफळ संशोधन केंद्र, जाधववाडी, ता. पुरंदर, जि. पुणे येथे शेतकरी शास्त्रज्ञ मंच बैठकीचे आयोजन करण्यात आले होते. या बैठकीस मंचाचे अध्यक्ष श्री. देवराम काळे आणि इतर सदस्य उपस्थित होते. बैठकीदरम्यान अंजीर आणि सिताफळ बागांच्या सद्य परिस्थितीबाबत सविस्तर चर्चा झाली. संशोधन केंद्राचे प्रमुख डॉ. प्रदीप दळवे यांनी अंजीर आणि सिताफळ पिकातील बहार व्यवस्थापन, जुन्या फळबागांचे पुनरुज्जीवन व अंजीराचे काढणी पश्चात तंत्रज्ञान या विषयावर तर वनस्पती रोगशास्त्रज्ञ डॉ. युवराज बालगुडे यांनी हवामानातील बदलामुळे उद्भवणाऱ्या समस्या, सिताफळामधील एकात्मिक किड व रोग व्यवस्थापन आणि बोर्डो मिश्रण तयार करण्याची योग्य पद्धत आणि वापर यावर मार्गदर्शन केले. सदर बैठकीत नुकत्याच झालेल्या अवकाळी पावसामुळे अंजीर व सिताफळ बागांवर झालेल्या परीणामाबाबत व बहार व्यवस्थापनाबाबत सदस्यांनी आणि उपस्थित शेतकर्यांच्या शंकाचे शास्त्रज्ञांनी निरसन केले.

मौजे पांगारे येथे सिताफळ बहार व्यवस्थापन प्रशिक्षण

दि. १२ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेल्या अखिल भारतीय समन्वित अंजीर सिताफळ संशोधन केंद्र, जाधववाडी आणि कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन यांच्या संयुक्त विद्यमाने शेतकर्यांना हंगामाच्या सुरुवातीपासूनच योग्य मार्गदर्शनाकरीता पांगारे येथे सिताफळ छाटनी आणि बहार व्यवस्थापनाचे प्रशिक्षण कार्यक्रम

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ

मेरी इवाता

मेरी
२०२३

आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी अखिल भारतीय समन्वित अंजीर सिताफळ संशोधन केंद्र, जाधववाडी येथील डॉ. प्रदीप दळवे यांनी यावेळी प्रत्यक्ष सिताफळ बागेत छाटणी करून बहार व्यवस्थापनावर तर रोग कीड व्यवस्थापन या विषयावर डॉ. युवराज बालगुडे यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमानंतर श्री. महादेव विष्णू शेलार यांच्या सिताफळ बागेला भैट देऊन जुन्या सिताफळ बागांचे पुनरुज्जीवन याविषयी उपस्थिताना मार्गदर्शन करण्यात आले.

रानमळा (कोथळे) येथे सिताफळ बहार व्यवस्थापन प्रशिक्षण

दि. ३ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेल्या अखिल भारतीय समन्वित अंजीर सिताफळ संशोधन केंद्र, जाधववाडी आणि तालुका कृषि अधिकारी, पुरंदर यांच्या संयुक्त विद्यमाने रानमळा (मौजे कोथळे) येथील श्री. अमोल जगताप यांच्या बागेत सिताफळ बहार व्यवस्थापन व बोर्डमिश्रण बनविण्याचे प्रात्यक्षिक आयोजित करण्यात आले होते. यावेळी अंजीर सिताफळ संशोधन केंद्राचे डॉ. प्रदीप दळवे यांनी सिताफळ बहार व्यवस्थापन तर डॉ. युवराज बालगुडे यांनी सिताफळ एकात्मिक रोग-कीड व्यवस्थापन आणि बोर्डमिश्रण बनविण्याचे व फवारणीचे प्रात्यक्षिक करून दाखविले. यावेळी तालुका कषी अधिकारी श्री. सुरज जाधव, जेजुरीचे मंडळ कृषि अधिकारी श्री. ए.जी. धुरगुडे, कृषि पर्यवेक्षक श्री. पी.जी. अडसूळ व इतर कार्यालयीन कर्मचारी, तसेच रानमळा परिसरातील व पुरंदरमधील प्रगतशील शेतकरी बहुसंख्येने उपस्थित होते.

मुक्ताईनगर कृषि महाविद्यालयात राष्ट्रीय दहशतवाद व हिंसाचार विरोधी दिवस संपन्न

दि. २१ मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेले मुक्ताईनगर कृषि महाविद्यालय येथे राष्ट्रीय

मफुकृवि

ईवाता

मे
२०२३

दहशतवाद व हिंसाचार विरोधी दिवसानिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता डॉ. जयप्रकाश गायकवाड यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी कार्यक्रमात रासेयो कार्यक्रम अधिकारी प्रा. एन.जी. धूर्वे आणि डॉ.एस.एस.बंड यांनी दहशतवाद आणि हिंसाचाराबद्दल माहिती दिली. यावेळी सर्व विद्यार्थ्यांनी दहशतवाद विरोधी दिनानिमित्त शपथ घेतली. कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन श्री. किशोर माने यांनी केले. कार्यक्रमासाठी राष्ट्रीय सेवा योजना दलातील विद्यार्थ्यांनी परिश्रम घेतले.

भात पीक स्पर्धेत चंद्रकांत गायकवाड प्रथम

दि. ४ मे, २०२३. राज्यात खरीप हंगाम सन २०२२ मध्ये भात, ज्वारी, बाजरी, मका, नाचणी, तूर, मुग उडीद, सोयाबीन, भुईमुग व सुर्यफुल या ११ पिकांसाठी पीक स्पर्धा आयोजीत करण्यात आली होती. या स्पर्धेचे निकाल कृषि विभागाने नुकतेच जाहीर केले यामध्ये कृषि संशोधन केंद्र वडगाव मावळ अंतर्गत, शेतकरी-शास्त्रज्ञ मंचाचे सदस्य व मफुकृवि, आयडॉल (जून -२०२२) चे शेतकरी श्री. नितीन गायकवाड यांनी भात सर्वसाधारण गटामध्ये राज्याच्या सरासरी उत्पादकतेच्या सहा पट अधिक उत्पादन घेऊन प्रथम क्रमांक मिळविला आहे. त्यासाठी लागणारे मौलिक मार्गदर्शन व उत्पादन वाढीचे तंत्रज्ञान वडगाव मावळ येथील भात संशोधन केंद्राकडून त्यांना प्राप्त झाले. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. पी.जी. पाटील यांच्या हस्ते श्री. चंद्रकांत गायकवाड यांचा सत्कार करण्यात आला. श्री. गायकवाड यांच्या यशामध्ये कृषि संशोधन केंद्र, वडगाव मावळचे मोठे योगदान आहे.

कोल्हापूर येथील शाहू कृषि तंत्र विद्यालयात पौष्टिक तृणधान्य जागृती प्रशिक्षण कार्यक्रम संपन्न

दि. १० मे, २०२३. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी अंतर्गत असलेले अखिल भारतीय समन्वयीत मका संशोधन केंद्र यांच्या विद्यमाने अखिल भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद, दिली व अखिल भारतीय समन्वयीत मका संशोधन संस्था, लुधियाना यांच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार आयोजित पौष्टिक तृणधान्य जागृती प्रशिक्षण कार्यक्रम घेण्यात आला. हा कार्यक्रमाचा दुसरा टप्पा असून तो शाहू कृषि तंत्र विद्यालय, कसबा बावडा, कोल्हापूर या परिसरात घेण्यात आला. यापूर्वी मौजे तारदाळ, ता. हातकणंगले या ठिकाणी कार्यक्रमाचा पहिला टप्पा शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर सुरु केला होता. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज कृषि महाविद्यालय, कोल्हापूरचे सहयोगी अधिष्ठाता व विभागीय कृषि संशोधन केंद्राचे सहयोगी संशोधन संचालक डॉ. राजेंद्र सूर्यवंशी होते. यावेळी या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणुन

मधुकृषि

इवाता

मे
२०२३

शाहु कृषि तंत्र विद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. कुमार गुरव हे होते. मका पैदासकार डॉ. अनिल भोईटे, नाचणी पैदासकार डॉ. योगेश बन, डॉ. शैलेश कुंभार व सहाय्यक मका कृषिविद्यावेता डॉ. सुहास भिंगारदेवे उपस्थित होते. मान्यवरांनी पौष्टिक तृणधान्यविषयी मार्गदर्शन केले. आभार डॉ. शैलेश कुंभार यांनी तर सूत्रसंचालन डॉ. सुहास भिंगारदेवे यांनी केले. हा कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी मका संशोधन केंद्रातील श्री. सुशांत महाडीक, श्री. धनाजी शिरगावे, श्री. सागर शेळके तसेच शाहु कृषि तंत्र विद्यालयातील डॉ. संतोष नेवरे व श्री स्वप्नील कांबळे यांनी परिश्रम घेतले. सदर प्रशिक्षणास एकूण २५ प्रशिक्षणार्थी उपस्थित होते.

मधुकृषि

ईवाता

मे
२०२३

जून महिन्यातील कामांचा तपशील

ऊस

- आडसाली उसाच्या लागणपूर्व तयारीच्या दृष्टीने जमिनीची निवड, पूर्व मशागत, रान बांधणी, ऊस जाती, बेणे उपलब्धता संद्रीय आणि रासायनिक खत पुरवठा, तणनाशके व आंतरपिके याबाबत मध्यवर्ती ऊस संशोधन केंद्र, पाडेगांव येथील शास्त्रज्ञांनी सल्ला मसलत करून यासाठी तजवीज करून ठेवावी.
- पूर्वहंगामी आणि आडसाली ऊस जोदार वाढीच्या अवस्थेत असून, जमिनीतील ओल, पाऊसमान पाहून उपलब्धतेनुसार नियमित पाणी पुरवठा करावा.
- उशीरा लागण झालेल्या सुरु उसास मोठ्या बांधणीच्या वेळी १०० किलो नत्र (२७७ किला युरिया), ५५ किलो स्फुरद (३४४ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट) आणि ५५ किलो पालाश (९२ किलो म्युरेट ऑफ पोटेंश) अशी प्रती हेक्टरी रासायनिक खतांची मात्रा घावी.
- उसास युरियाची मात्रा देताना निंबोळी पेंडीची बारीक भुकटी एक किलो व सहा किलो युरिया असे प्रमाण ठेवावे.
- खोडवा उसास (खोडवा ठेवल्यानंतर १३५ दिवसांनी) पहारीच्या सहाय्याने खतांचा दूसरा हस्त म्हणजेच १२५ किलो नत्र (२७२ किलो युरिया), ५५ किलो स्फुरद (३४४ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट) आणि ५५ किलो पालाश (९२ किलो म्युरेट ऑफ पोटेंश) अशी प्रती हेक्टरी रासायनिक खतांची मात्रा घावी.
- पट्टा पद्धत आणि सूक्ष्म जलसिंचन पद्धत यांचा अवलंब केल्यास उसावरील पाण्याचा ताण कमी करता येईल.
- ठिबक सिंचनाची सोय असल्यास २१ ते २६ आठवड्यांपर्यंतच्या सुरु व खोडवा उसाला वाढीच्या अवस्थेनुसार एकरी ४ किलो पांढरे म्युरेट ऑफ पोटेंश प्रति आठवडा ठिबक सिंचन प्रणाली मधून घावीत.
- हुणीचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी रात्रीच्या वेळी कडुलिंब, बोर, बाभूळ या झाडांवर जमा होणारे हुमणीचे भुंगेरे गोळा करून रॉकेलमिश्रीत पाण्यात टाकून त्यांचा नाश करावा. हा उपक्रम सामुदायिकरित्या २-३ वेळा करावा.
- कांडीकिडीचा प्रादुर्भाव असल्यास ट्रायकोग्रामा चिलोनिस या परोपजीवी मित्रकिटकाचे ५ ते ६ ट्रायकोगार्ड प्रति हेक्टरी वापरावेत.
- पांढऱ्या माशीच्या बंदोबस्तासाठी व्हर्टिसिलीयम लेकेनी (फुले बगीसाईड) १ ते २ कि.ग्र. प्रति हेक्टरी फवारावे.
- ऊस पिकास पायरिलाचा प्रादुर्भाव असल्यास इपटीकॉनिया मेल्यॉनोल्युका या परोपजीवी मित्र किटकाचे ५,००० जिवंत कोष अथवा ५०,००० अंडीपुंज प्रती हेक्टरी वापरावेत.

बागायती कापूस

- बीटी कापूस लागवडीनंतर ३० दिवसानी नत्र खताचा दूसरा हस्ता (५० किलो नत्र प्रति हेक्टर) देवून पाणी घावे.
- बिगर बीटी कापूस लागवडीनंतर ३० दिवसांनी नत्र खताचा दूसरा हस्ता (४० किलो नत्र प्रति हेक्टर) देवून पाणी घावे.
- मावा, तुडुतुडे इत्यादी रस शोषणाच्या किडीचा अधिक नुकसान पातळीपेक्षा जास्त प्रादुर्भाव दिसून आल्यास ५ टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी करावी. लेडीबर्ड बिटल, क्रायसोपा या सारख्या मित्र किडींचे संवर्धन करावे.
- बीटी कपाशीमध्ये गुलाबी बोंड अळीच्या सर्वेक्षणासाठी शेतात हेक्टरी ५ कामगंध सापले उभारावेत व त्यातील पैकटीनो ल्यूर दर २१ दिवसांनी बदलावे.
- शेतामध्ये तण दिसून आल्यास ३० ते ३५ दिवसांनी एक खुरपणी करावी.

मधुकूवि

ई गारा

मे
२०२३

कडधान्य पिके

मूग आणि उडिद

- दुसऱ्या पंधरवाड्यात चांगला पाऊस झाल्यावर वापश्यावर बीजप्रक्रिया करून पेरणी करावी. (प्रति किलो बियाणास ५ ग्रॅम ट्रायकोडर्मा व यानंतर २५ ग्रॅम रायझोबियम जीवाणूसंवर्धक).
- शिफारशीत खत मात्रा (२० :४० :०० /हेक्टर) पेरणीवेळी घ्यावी.

त्र

- दुसऱ्या पंधरवाड्यात चांगला पाऊस झाल्यावर बीजप्रक्रिया (२ ग्रॅम थायरम + २ ग्रॅम बाविस्टीन किंवा ५ ग्रॅम ट्रायकोडर्मा / किलो बियाणे व यानंतर २५० ग्रॅम रायझोबियम जीवाणूसंवर्धक / १० किलो बियाणे) करून वापश्यावर पेरणी करावी. शक्यतो ७ जून ते ७ जुलै पर्यंत पेरणी करावी.
- शिफारशीत खत मात्रा पेरणीवेळी घ्यावी.
- तणनाशकाचा वापर करावयाचा असल्यास पेरणीनंतर लगेच पुरेसा ओलावा असताना उगवणीपूर्व तणनाशक पेंडिमेथॉलीन फवारावे.
- पेरणीनंतर १० दिवसांनी नांग्या भराव्यात.

भात

रोपवाटीका नियोजन

अ) सुधारीत जाती

- पद्धत बियाणे किलो प्रति हेक्टरी
- पुर्नलागवड ३५-४०
- पेरणी ७५
- टोकण(१५-२५द १५-२५)सें.मी. २५-३०

ब) संकरीत जातीसाठी प्रति हेक्टरी २० किलो बियाणे वापरावे

- **बिजप्रक्रिया :** पेरणीपूर्वी बियाणास ४ ग्रॅम प्रति किलोग्रॅम याप्रमाणे कॅप्टाफॉल (७५ डब्लु.पी.) बुरशीनाशक चोळावे. त्यानंतर अँझोटोबॅक्टर, स्फुरद विरघळणारे जीवाणू व अँझोस्पिरीलिअम या जीवाणू खतांची २५० ग्रॅम प्रति १० किलो बियाण्यास बीजप्रक्रीया करावी.

पेरणी कालावधी व पेरणी अंतर

- पुर्नलागवड भात : १ मीटर रुंदी, १५ सें.मी. उंची व सोईनुसार लांबी ठेवून गादी वाफ्यावर खरीप हंगामामध्ये १ जून ते ३० जून पर्यंत पेरणी करावी. साधारणत: १० गुंठ्याची रोपवाटीका १ हेक्टर लागवडीसाठी पुरेशी ठरते. रोपवाटीकेसाठी २५० ग्रॅम शेणखत, ५०० ग्रॅम नत्र, ४०० ग्रॅम स्फुरद, ५०० ग्रॅम पालाश प्रति गुंठा घ्यावे. पेरणी ओळीत करावी. पेरणीनंतर १५ दिवसांनी ५०० ग्रॅम नत्र प्रति गुंठा रोपे वाढीसाठी घ्यावे.
- पेरभात : भात बियाणे २२.५ किंवा ३० सें.मी. अंतर ठेवून पेरणी करावी.
- टोकण पद्धत : भात बियाणे ३० X १५ सें.मी. किंवा २२.५ X २२.५ सें.मी. अंतरावर टोकण करावे.

मुफ्कूलि

ईवाता

मे
२०२३

तण नियंत्रण

पुनर्लागवड पद्धतीचा भात

- रोपवाटीका : रोपवाटीकेतील तण नियंत्रणासाठी १५ मि.ली. ऑकझीफलुरोफेन २३.५ टक्के ई.सी. प्रती १० लिटर पाण्यात पेरणीनंतर दोन ते तीन दिवसात फवारावे अथवा ब्युटाक्लोर ५० ई.सी. १.५ किलो क्रियाशील घटक प्रती हेक्टरी अथवा अनिलोगोर्ड ३० ई.सी. ३ किलो क्रियाशील घटक प्रती हेक्टरी फवारण्यात यावे.
- पेरभात व टोकण पद्धतीचा भात : पेरभात व टोकण पद्धतीच्या भात शेतीमध्ये पेरणीनंतरची कुळवणीमुळे तण नियंत्रण होते परंतु, रासायनिक पद्धतीने तणनियंत्रण करण्यासाठी तण उगवणीपूर्वी पेरणीनंतर लगेचच ६४० मि.ली. ऑकझीफलुरोफेन २३.५ टक्के ई.सी. ०.१५० किलो क्रियाशील घटक प्रती हेक्टरी दोन ते तीन दिवसांत फवारावे व त्यानंतर तण उगवल्यानंतर २५ दिवसांच्या आत २० ग्रॅम मेटसल्फ्युरॉन मिथाईल १० टक्के + क्लोरीम्युरॉन इथाईल १० टक्के तयार मिश्रण ०.००४ किलो क्रियाशील घटक प्रती हेक्टरी ५०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे अथवा पेंडेमिथीलीन ३० टक्के ई.सी. ०.७५ क्रियाशील घटक प्रती हेक्टरी दोन ते तीन दिवसांत फवारावे व त्यानंतर तण उगवल्यानंतर २५ दिवसांच्या आत २-४-डी ०.५ किलो क्रियाशील घटक प्रती हेक्टरी ५०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे व ४० दिवसांनी एक बेनणी करावी. अथवा १५०० मिली प्रेटीलाक्लोर ३०.७% ई.सी. प्रती हेक्टरी आणि पेरणी नंतर २५ दिवसांनी ७० ग्रॅम अङ्झीमसल्फ्युरॉन ५०% डी.एफ. प्रती हेक्टरी ५०० लीटर पाण्यातून मिसळून फवारणी करावी.

नाचणी

रोपवाटीका

- गादीवाफा साधारणत: १ ते १.५ मी. रुंद आणि ८ ते १० सें.मी. उंच व उतारानुसार लांबी ठेवून गादीवाफे जून महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात तयार करावेत. दर चौ.मी. क्षेत्रावर ३ किलो याप्रमाणे शेणखताचा थर घावा. आणि प्रति गुंठ्यास १ किलो युरिया घावा. ७ ते ८ सें.मी. अंतरावर ओळीत १ ते २ सें.मी. खोल बियाणे पेरून हाताने झाकावे. पेरणीनंतर १५दिवसांनी प्रति गुंठा १ किलो युरिया घावा. एक एकर क्षेत्र रोप पुनर्लागणीकरीता २- ३ गुंठे क्षेत्रावरील रोपवाटीका पुरेशी होते.
- सुधारीत वाण : फुले नाचणी, दापोली-१, दापोली सफेद, दापोली-२, फुले कासारी

बाजरी

- शिफारशीप्रमाणे रासायनिक खताची मात्रा देऊन तसेच जीवाणु संवर्धकाची बीज प्रक्रिया करून पिकाच्या अंतरानुसार पेरणी करावी. अंट्राझीन तणनाशकाची १.० कि.प्रती हेक्टरी पेरणीनंतर ५०० लि. पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. पेरणी नंतर १० दिवसांनी व २० दिवसांनी विरळणी करावी.

सोयाबीन

- पेरणीच्या वेळी : बिजप्रक्रिया करणे अत्यंत महत्वाचे आहे. प्रती १० कि.बियाणासाठी थायरम ३७.५% + कार्बोक्सिन ३७.५% ३० ग्रॅम बियाणास चोळावे. त्यानंतर प्रती १० कि.बियाणासाठी थायमिथोक्जाम ३० एफ एस ६० मिली आणि शेवटी २५० ग्रॅम रायझोबियम व २५० ग्रॅम पी एस बी बियाणास चोळावे. यामुळे मातीतून आणि बियाणाद्वारे प्रसारीत होणाऱ्या रोगांपासून संरक्षण होते आणि पिवळा मोझॅक रोगाचा प्रसार थांबतो तसेच खोडमाशी व रसशोषक किर्डीपासून

मधुकृषि

ईवाता

मे
२०२३

वर्ष : ३, अंक क्रं. : २९, मे, २०२३ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, याहुरी

संरक्षण होते. शिवाय, पिकास नत्र व स्फुरदची उपदब्धता होते.

- पेरणीनंतर १५ ते २० दिवस या कालावधित
- तणनियंत्रणासाठी शिफारस केलेल्या तणनाशकाचा वापर करावा.
- खोडमाशीच्या नियंत्रणासाठी बिजप्रक्रिया केली नसल्यास क्लोरेन्ट्रानिलीप्रोल १८.५%९२० मिली प्रती १० ली पाण्यातून फवारावे. शिवाय, या फवारणीमुळे खाणाच्या अळ्यांपासून संरक्षण होते.

रब्बी ज्वारी

- कुळवाच्या सहाय्याने २ ते ३ पाळ्या द्याव्यात, तिसच्या पाळीपूर्वी ७ ते १० टन शेणखत पसरावे.

फळबाग व्यवस्थापन

- डाळिंब** - पावसाचे अतिरिक्त पाणी काढुन द्यावे. पिकसंरक्षणार्थ फळे पोखरणारी अळी, रस शोषणाच्या किडी व पानावरील ठिपके नियंत्रण करावे.
- सिताफळ** - मशागतीची कामे करावीत.
- बोर** - शिफारशीत खताच्या मात्रा द्याव्यात. नवीन फुटीवर पाने खाणारी अळी / भुंगेरेचे नियंत्रण करावे.
- आवळा** - सरंक्षित पाणी द्यावे. पाने खाणारी अळी, फुलकिडे यांचे नियंत्रण करावे.
- जांभूळ** - पकव फळांची काढणी करावी.
- कागदी लिंबू** - शिफारशीत खतमात्रा ($600:300:600$ ग्रॅम नत्रःस्फुरदःपालाश प्रति झाड प्रति वर्ष) + १५ किलो शेणखत + १५ किलो निंबोळी पेंड द्यावी. त्यापैकी ४०% नत्र व संपूर्ण स्फुरद, पालाश, शेणखत व निंबोळी पेंड द्यावी. हस्त बहाराच्या नियोजनासाठी जिब्रेलिक ॲसिड ५० पी पी एम ची फवारणी करावी.
- पिठ्या ढेकूण** - क्लोरोपायरीफॉस २० टक्के २० मिली / १० लि. पाण्यातून फवारावे.
- कोळी** - डायकोफॉल २०-२५ मिली/१० लि. पाण्यातून फवारावे. खैच्या रोगाच्या नियंत्रणासाठी लिंबू बागेमध्ये झाडावरील वाळलेल्या फांद्या काढुन कापलेल्या जागेवर बोर्डोपेस्ट लावावी. डिंक्या, मुळकज
- रोग नियंत्रण** - डिंक्या, मुळकज रोग नियंत्रणासाठी सायमॉकझानिल + मॅन्कोझेक २ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी या प्रमाणात १५ लिटर प्रति झाड द्रावणाची आळवणी करावी.
- आंबा** - पावसाळ्यात पूर्ण वाढ झालेल्या आंब्यास दरवर्षी ५० कि. शेणखत + १५०० ग्रॅम नत्र + ५०० ग्रॅम स्फुरद + ५०० ग्रॅम पालाश द्यावे. पैकी नत्राचा हस्त जुलै व सप्टेंबर मध्ये दोन समान हप्त्यात विभागून द्यावा. तर स्फुरद व पालाश जुलैमध्ये एकाच हप्त्यात द्यावे.
- पेरु** - पावासाळ्यात पूर्ण वाढ झालेल्या झाडास दरवर्षी ४-५ घमेली शेणखत, ९०० ग्रॅम नत्र, ३०० ग्रॅम स्फुरद, व ३०० ग्रॅम पालाश पैकी निम्मे नत्र बहाराच्या वेळी व उरलेला नत्र फळधारणेनंतर द्यावा, तर स्फुरद व पालाश एकाच हप्त्यात बहाराच्या वेळी द्यावा.

भाजीपाला व्यवस्थापन

- उन्हाळी हंगामातील वेलवर्गीय भाजीपाला पिकांची वेळेवर काढणी करावी.
- उन्हाळी हंगामातील वांगी, टोमॅटो, मिरची पिकाची तोडणी करावी.

मधुकृषि

इवाता

मे
२०२३

- किड व रोग नियंत्रणाचे उपाय करावे.
- खरीप हंगामातील भाजीपाला पीक लागवडीसाठी शेताची मशागत करावी.
- मशागतीचे वेळी शेणखताचा वापर करावा.
- खरीप हंगामात कांदा, वांगी, टोमँटो, मिरची, भेंडी, गवार, वेलवर्गीय भाजीपाला, फलॉवर, कोबी इ. पिकांची लागवड करावी.
- कांदा, वांगी, मिरची, टोमँटो, फलॉवर व कोबी पिकांच्या रोपवाटीकेसाठी रान तयार करावे. रोपे गादीवाफ्यावर तयार करावेत.
- कांदा, वांगी, मिरची, टोमँटो, फलॉवर व कोबीचे रोप तयार करण्यासाठी बियांची पेरणी करावी.
- पेरणीआधी बिजप्रक्रिया करावी.
- रोपवाटीकेस सुरुवातीला झारीने पाणी घ्यावे, नंतर पाटपाणी दिले तरी चालू शकते.
- निरोगी रोपांसाठी रोपवाटीका स्वच्छ ठेवावी. रोपांना रस शोषणाच्या किडीपासून संरक्षण करण्यासाठी गादीवाफ्यावर ३०० मेश जाळीचा मच्छरदाणीच्या कापडाचा वापर करावा.
- रोग व किडीपासून संरक्षण करण्यासाठी उपाय करावेत.
- मिरची, टोमँटो, वांगी, फलॉवर व कोबी पिकांचे रोपे प्लॅस्टीक ट्रे मध्ये सुध्दा तयार करता येतात.

आले

- १२० किलो नत्र प्रति हेक्टर यापैकी पहिला हस्ता ६० किलो नत्र लागवडीनंतर एक महिन्यांनी घ्यावे.
- जमिनीच्या मगदूराप्रमाणे पाण्याचे नियोजन करावे.
- तणनाशकांचा वापर केला नसल्यास वेळच्या वेळी येणारी तणे खुरपणी करून काढून टाकावीत.
- जमिनीच्या मगदूराप्रमाणे पाण्याचे नियोजन करावे.
- पावसाचे पाणी साचू देवू नये. पाण्याचा तात्काळ निचरा करावा.

पशुसंवर्धन

- पावसाळ्यापुर्वी गोठा दुरुस्त करावा. छताची छिद्रे बंद करावीत. गोठया भोवती पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी. गोठयात ओलसरपणा राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- गोठे स्वच्छ व कोरडे ठेवावेत. चिखल होवू देवू नये.
- हिरव्या चाच्याकरीता ज्वारी, बाजरी, मका यासारखे पिकांना प्राधान्य घ्यावे. याचबरोबर बहुवार्षिक पिकांमध्ये यशवंत, मेथीघास यासारखी पिके घ्यावीत.
- साठविलेल्या सुक्या चाच्यावर पाणी पडून त्यात बुरशी लागली असेल तर असा चारा जनावरांना देऊ नये तो नष्ट करावा.
- जनावरांचे खाद्य / खाद्यघटक दमट आर्द्रता युक्त वातावरणात साठवू नयेत. त्यामध्ये भिंतीचा / जमिनीचा ओलसरपणा मुरणार नाही याची काळजी घ्यावी.

अवजारे

ट्रॅक्टरचलित फुले हायड्रो-मेक्निकली नियंत्रित ऑफसेट फळबागा व्यवस्थापन यंत्र

- फळबागेतील जारवा तोडणे तसेच वरंबा फोडण्याकरिता उपयुक्त.

मफुकृवि

मे
२०२३
इवाता

- ३५ अश्वशक्ती आणि त्यापेक्षा जास्त ट्रॅक्टरने सहज चालते.
- ट्रॅक्टर पी.टी.ओ. यांत्रिक शक्ती तसेच हायड्रोलिक शक्तीचा वापर.
- फळबागेतील झाडांना कोणतीही इजा न होता एकाच वेळी फळबागेतील जारवा तोडणे तसेच वरंबा फोडणे हि दोन्ही कामे सहज करता येतात.
- हायड्रो-मेकेनिकली नियंत्रित सेन्सर्स वापरले आहे.
- एका तासामध्ये ०.१३ हेक्टर क्षेत्र व्यवस्थापन करते.
- प्रक्षेत्रीय कार्यक्षमता ७२%
- पारंपारिक पद्धतीपेक्षा खर्चामध्ये ४८ % निवळ बचत.
- या यंत्राच्या वापरामुळे मजुरांची, श्रमाची तसेच वेळेची बचत.

प्रकाशक : डॉ. तानाजी नस्ते

संचालक, विस्तार शिक्षण

प्रमुख संपादक : डॉ. पंडित खड्डे

प्रभारी अधिकारी, प्रसारण केंद्र

सहसंपादक : डॉ. सचिन सदापळ

सहाय्यक प्राध्यापक, प्रसारण केंद्र

श्री. सुनिल राजमाने

कृषि सहाय्यक, प्रसारण केंद्र

डिझाईनर : श्री. प्रदीप कोळपकर

कलाकार तथा छायाचित्रकार, प्रसारण केंद्र

श्री. सिधार्थ साळवे

लिपीक-नि-टंकलेखक, प्रसारण केंद्र

मफुकृवि विस्तार प्रकाशन क्र. २५६९/२०२३